



# LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTE CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

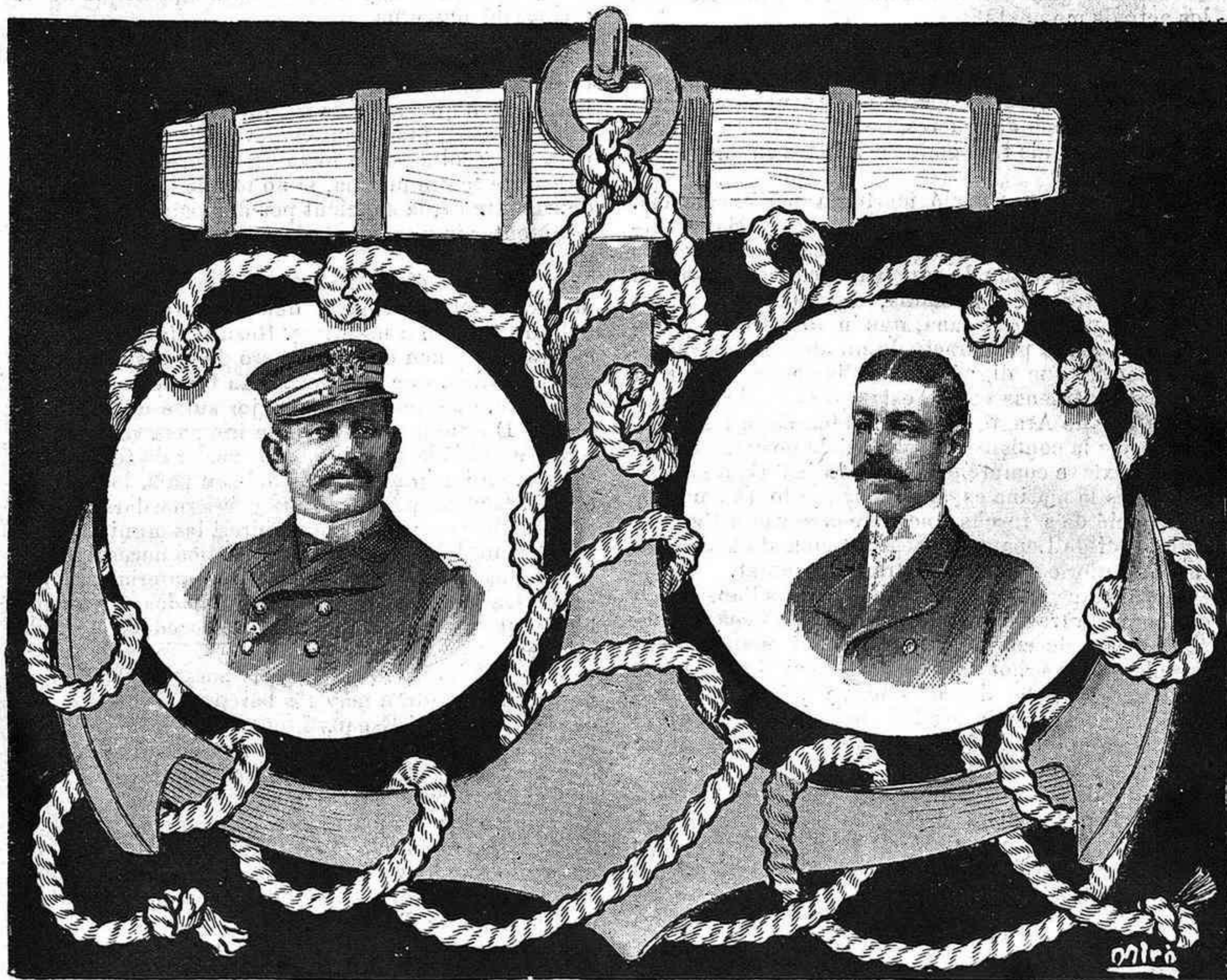
### ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20  
BARCELONA

### PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,  
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

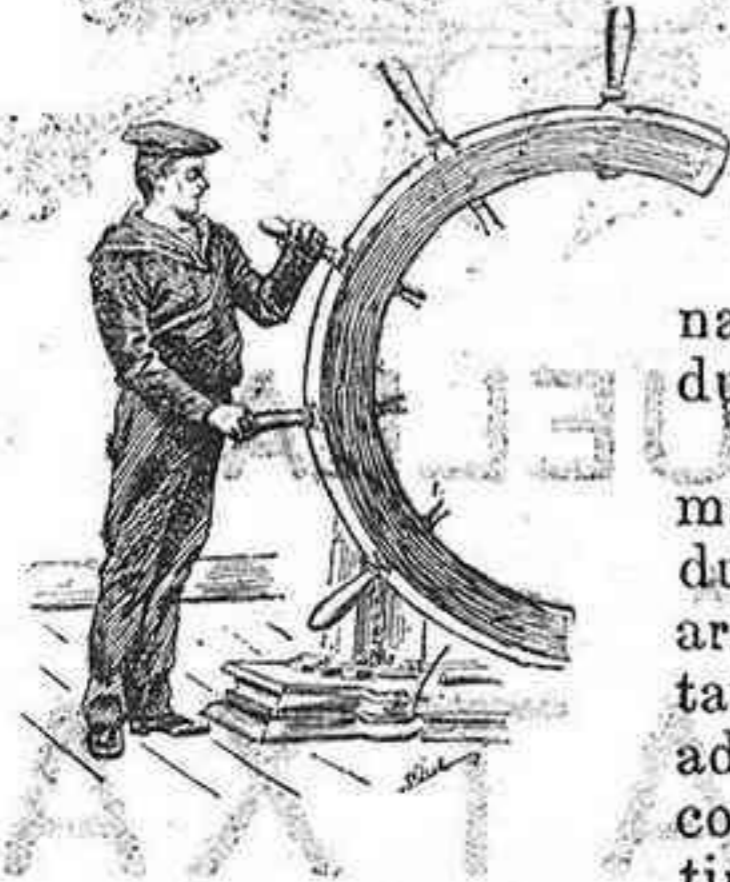
## NOSTRES MARINOS



Fernando Villaamil.

Segismond Bermejo.

## CRONICA



ADA dia's veu mes clar.  
 ¡Si avuy Espanya pogués tornar enrera, quina altra seria la seva conducta!...

Passa ab las nacions lo mateix que ab els individus. No hi ha home que arribi á vell que al recapacitar sobre 'l seu passat no adverteixi 'ls errors que ha comés, los descuits que ha tingut, lo temps que ha de-

rrotxat tontament en los dias alegres y fáciles de la edat juvenil.

—¡Ah, si ara fos á fer!...— exclama plé de tristesa al veure's pobre, quan hauria pogut ser rich; al sentirse malalt, quan podria estar sa; al trobar que posseheix una gran experiencia, quan aquest tresor adquirit á costa de la vida, apenas si li serveix mes que per lamentarse de que ja no puga donarli una aplicació adequada y profitosa.

No recordo quin poeta va definir la joventut y la vellesa en una forma pintoresca, dihent:

—La joventut: un caball sense fré. La vellesa: un fré sense caball.

Afortunadament las nacions poden arribar á la decrepitud; pero també poden renaixer, adquirint una segona vida... y aixó tal vegada es lo que li estarà reservat á la desventurada nació espanyola, quan logri sortir de la crisis aguda que está atravessant en los actuals moments.

Pero aquesta esperansa no obsta pera que 's dolga, com se dol, de no possehir avuy una gran, una poderosa marina de guerra, pera fer cara, ab seguretats d' éxit, als tremendos conflictes en que 's troba envolta.

Es Espanya una nació marítima per excelencia. Dos mars s' estrellan en las sevas costas. Sas tradicions mes gloriosas tingueren per camp d' expansió la líquida superficie de aqueixos dos mars. Sobre 'l blau Mediterrani predominá, durant tota l' Edat Mitja, la marina catalana, que 'n fou árbitra y senyora. Aquella ponderació de un almirall de gloriosa memoria, que digué que ni 'ls peixos solcarían pel mar llatí sense portar estampadas sobre 'l llo mas barras de Aragó, dona una idea de la forsa inmensa, de la confiança absoluta dels nostres antepassats. Aixís se comprén qu' entrada ja l' Edat moderna sigués la marina espanyola la que lográ contenir la irrupció dels turcs que amenassavan á Europa, en lo golf de Lepant, conseguint una de las victorias mes gloriosas que registra l' humaniat.

Per altra part, la mateixa Espanya 's llansava ab sos barcos á través dels misteris del Océa descubrint terras desconegudas, enlassant mons enters completament ignorats, al joch de la civilisació europea. La gloria del descobriment y colonisació de l' América constituheix per Espanya un títul imprescriptible que li dona dret á figurar eternament entre 'ls primers pobles de la terra.

¿Y qué dirém de sos atrevits viatjes d' exploració per tots los mars del globo?

Sempre, tenint per alas, las velas dels seus vaixells, sapigué volar fins á las mes altas regions de immortalitat.

Seria trist, després de tanta gloria conquistada, estudiar las causas que han conduhit á la nació y á la marina espanyola, al estat de decadencia en que avuy se troban.

Y es un fet que no admet réplica, que la grandesa y la postració d' Espanya han estat sempre en relació directa é immediata de la forsa y la debilitat de son poder marítim.

Si no hagués consumit Espanya, sos exércits y 'ls seus tresors en las guerras continentals, convertintse en caballer andant del catolicisme contra l' expansió de la reforma protestant, no hauria perdut tan fácilmente la possessió de son inmens patrimoni colonial. Y si, en lo que va de sigle, hagués lograt implantar, sense fructificadas lluytas, las institucions liberals propias dels temps moderns, podria possehir avuy una marina forta y respectada, que posaria á cubert de tot intent de rapacitat, los últims restos de son valió imperi, á l' altra banda del Océa.

Contant Espanya ab una forta armada, no s' hauria atrevit lo poble *yankée* á posarnos plet, exigintnos per la única lley del que 's considera mes fort, lo deshauç de l' isla de Cuba.

Y 'ls pobles d' Europa, quals interessos defensém al defensar los nostres, en lloch de mirarnos ab la simpática compassió que avuy ens dispensan, s' haurían posat resoltament al nostre costat, contra las piráticas pretensions dels Estats Units de América, que ni 'ls débils troban may l' apoyo que necessitan, ni 'ls poderosos deixan may de contar ab l' adhesió dels demés, encare que no siga necessaria.

Tal es la lley del egoisme humá, que serveix de norma en las relacions internacionals, á despit de la rahó, de la justicia y dels decantats principis de la civilisació moderna.

Aixís y tot,—n' estém segurs—la nació espanyola sabrá donar en la present ocasió, una proba gallarda de lo que val y de lo que pot en defensa de una causa tan justa com la que acaba de plantejarse pera ser resolta per la forsa de las armas.

Encare tenim marina, si no tota la que podriam y deuriam tenir, la suficient per demostrar que ningú pot atentar impunement als nostres drets mes sagrats.

La premsa diaria ha fet aquests dias un coteig minucios del poder naval dels nostres enemichs y del que possehim nosaltres. Resulta de la comparació qu' ells tenen major número de grans acorassats que nosaltres, que 'ns aventatjan també en creuhers protegits, que disposan de major suma de bocas de foch... Disfrutan además de la inmensa ventatja de haver escullit la mar que ha de servir de teatro á la guerra, en las immediacions del seu país, lo qual els ofereix facilitat per recullirse y resguardarse, aixís com també per refer los queviures, las municions, lo carbó y tot lo demés que vaja sentlos necessari...

Y á pesar de aquestas ventatjas materials, á pesar de las inmensas riquesas acumuladas per un poble de negociants, Espanya no retrocedeix ni vacila sisquera.

Y es que 'ls barcos espanyols posseheixen lo que no tenen ni tindrán may los barcos de Nort-América. Los barcos d' Espanya tenen una ánima, l' ánima de la nació, que quan se tracta de un empenyo d' honra, no conta 'l número, ni medeix lo poder dels seus enemichs.

Tripulan los barcos americáns gent mercenaria, aventurera, reclutada per diners, qu' estiman la vida per lo que 'ls val y 'ls reporta; tripulan els nostres los dignes successors dels héroes de Lepant, y dels mártirs de Trafalgar.

Procedeixen tots de las nostras costas, son homes de mar, curtits en l' exercici penós de la vida marinera, sobris per temperament, plens de abnegació heróica, imbuïts del sant amor á la patria, incapasos de cobardía, units, mes que units fosos en un mateix sentiment de pundonor tradicional que ha tingut y tindrà sempre per divisa 'l lema de «Véncer ó morir»

Y aquest grapat de valents prompte ho hem de veure—vencedors ó vensuts, pero may humillats, sabrán correspondre dignament á las esperansas que la nació te en ells posadas, demostrant que no impunement pot atacar ningú l' honor de la patria espanyola.

P. DEL O.

## ¡INGRATA!

—¡T' estimo!—vareig dirte una vegada que estavam tots dos sols parlant baixet, tú no 'm volias creure y una proba vaig donarte ab aquell dols petonet.

Y 't vares enfadar; desde llavoras molt mala cara 'm fas y no 'm dius ré, mes jo sempre que 't veig, ¿sabs lo que penso? que de mals agrahits l' infern n' es plé!

J. STARAMSA.

## UN SAFREIG

«Al buen entendedor...»

....Y mentres l' aygua va cubrintse de sabonera y 'ls picadors masegan las amaradas pessas de roba, la conversa 's va animant.

—¿Que no ho sabéu?—diu la Cisca, una de las bugaderas mes acreditadas per la seva oratoria:—la llaunera del cantó ha fugit.

Com obehint al contacte de una descarga eléctrica, tots los picadors quedan parats instantáneament.

—¿De debó?—pregunta la Grabada, deixant caure una camisa al fons dels safreig:—¿d' ahónt l' has treta aquesta noticia?

—El municipal de punt m' ho ha dit. Oh!... Es un home que aquestas cosas que no li importan un pito, las vigila molt.

—¿Ab qui ha fugit, si pot saberse?  
—Ab lo fill gran del forner del davant.  
—¡Si al forn no n' hi ha cap de noy!  
—Donchs... haurá fugit ab una noya. Lo cert es que ha tocat el dos ab algú d' allí.

—¿Qué hi diu lo seu home ab aixó?  
—¡Qué voleu que hi digui! De bonas á primeras sembla que s' ha posat fet una fiera: pero després s' ha repensat, ha agafat el tren y se 'n anat á Fransa á perseguirlos.

—¡Ah! ... ¿Van á Fransa? ¡Pobre forner! Bastant farà si 'ls atrapa.

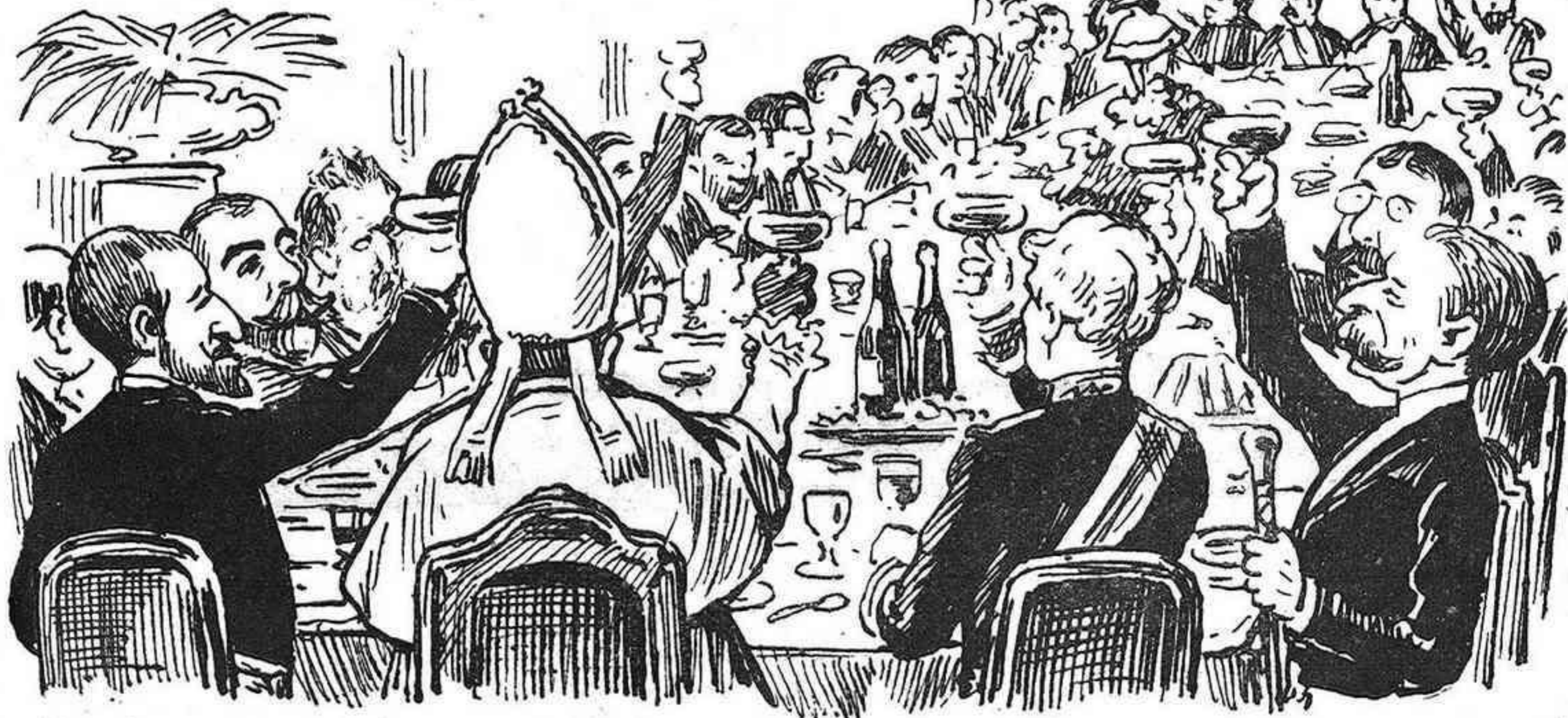
—Tinch entés, per xó, que 'l governador de Valencia ha rebut avís, y 'ls agafará desseguida que 's presentin.

—¡Ay ay! ¿Per anar á Fransa s' ha de passar per Valencia?... Jo una vegada vaig anar á Port-Bou, y 'm sembla que...

—Aixó era avants: desde que hi ha 'l ministeri nou, s' ha cambiat tot.—

## LO TIBERI

D' OBERTURA DE LA EXPOSICIÓ DE BELLAS ARTS



¡El porch ens salta á la cara  
la mina va á reventar,

lo canó retruny... ¿y encara  
teniu humor de menjar?

## MARINA ESPANYOLA



La explicació deixa á la concurrència bastant satisfeta, y la conversa va seguint.

—Lo pitjor es que al fugir, no se 'n ha anat ab las mans buydas.

—¿Qué se li ha endut, pobre llauner? ¿Els embuts?

—Dos cents duros que guardava á la calaixera per un cas de necessitat.

—A mí—salta un' altra bugadera—m' han dit tres cents y pico.

—Lo que sembla mentida, que 'l taberner, que tenia tot l' ayre de ser una bella persona, ho hagi comportat.

—¿Quin taberner?

—El que ha fugit ab ella.

—¿Pero no has dit qu' era forner, al principi?

—¿Jo? Aquesta ho ha dit, la Manela.

—¡Y ara!—cria l' aludida, ribent:—¡si encare no havia obert boca!

—De tots modos, sigui 'l forner, sigui 'l taberner, sigui l' adroguer... no sé qué hi haurá trobat en aquella dona per arribar á fer per ella semblant disbarat... ¡Tan prima y tan morena!...

—¿La llaunera, morena? ¡Si es rossa com un fil d' or!...

—Bé, sí, pero vaja... una dona que ja ha tingut... no sé cuántas criaturas.

—Tres—diu la Grabada, en tó de perfecta seguret.

—¿Y qué n' ha fet de la quitxalla, donchs?... ¿L' ha deixada tota abandonada?

—El nen mes petit se l' ha emportat ab ella; pero 'ls demés, aquí quedan á la voluntat de Deu.

—Jo, la veritat, may me l' havia mirada bé á n' aquella dona. Al primer marit crech que ja va matarlo á disgustos.

—Ahl ¿Ja s' ha casat dos cops?

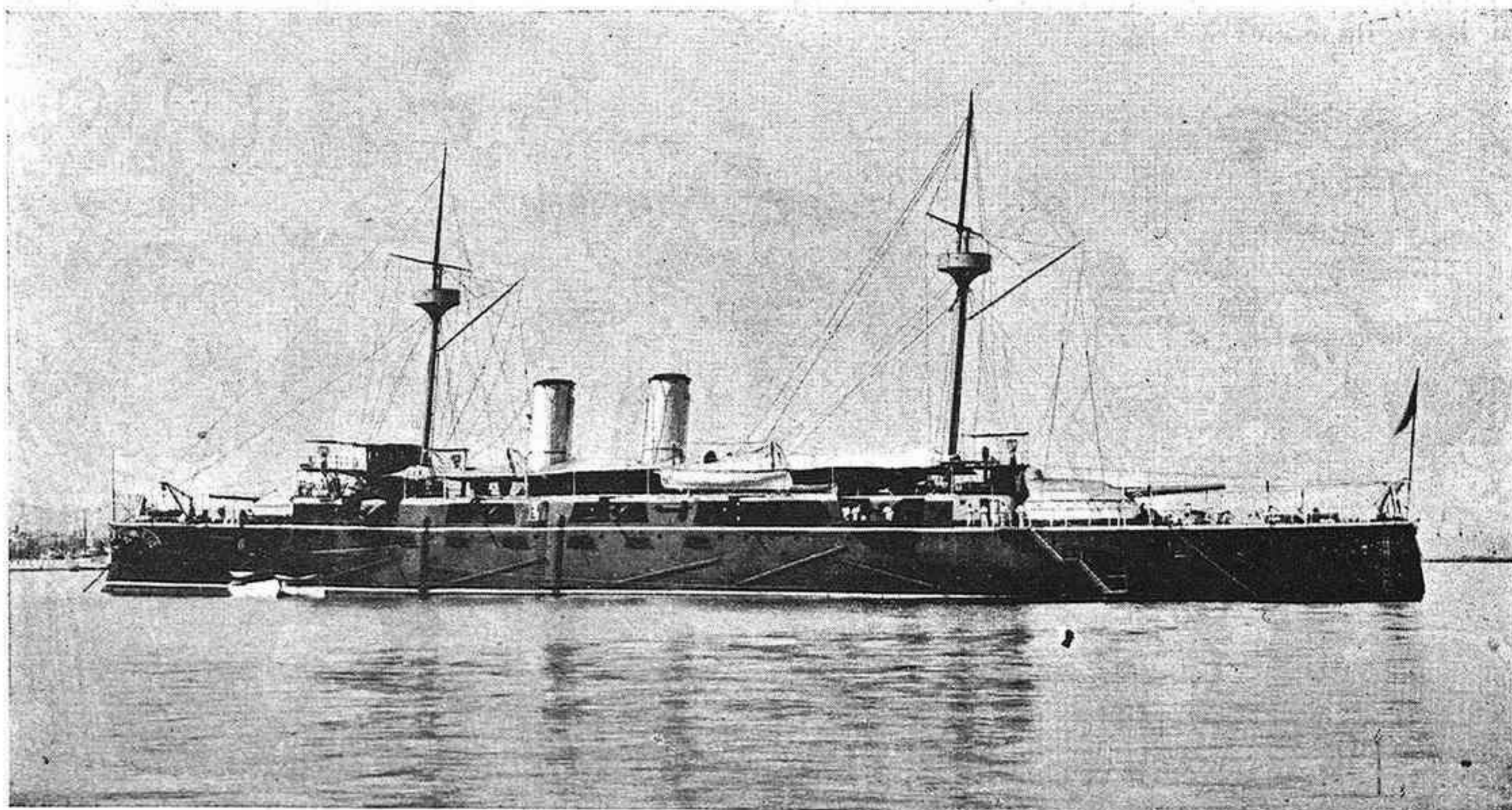
—Y si hi contéu aquest d' ara, tres.

—Bé, 'l d' ara no val: es un casament... *interino*: alló que diuen las pessesas republicanas: *Gobierno provisional*... fins que 'l forner se 'n cansi.

—¿Pero en qué quedém? ¿Es forner, ó taberner... ó betas-y-fils?

—¿El seu marit ó l' altre?

—Aquest, el qui l' ha robada.



L' Oquendo.

—Forner. Ho sé de bona tinta: 'l municipal m' ho ha dit. Com també m' ha dit que....—

La entrada d' una nova bugadera interromp momentáneament la conversa.

—Hola—li pregunta la Cisca:— ¿ara son horas de venir?

—Aquella ditxosa llaunera no acaba may.

—Quína llaunera? ¿La del cantó?

—Sí.

Estupefacció general.

—¿L' has vista?... ¿Qué t' ha dit?

—Que li rentés aquesta roba.

—¿Ahónt li has parlat?

—A casa séva.

—¿A la botiga? ¿Es dir que no ha fugit?

—¡Y ara! ¿Per qué ha de fugir?

—Ab el forner del davant....

—¡Pero si al davant no hi ha cap forner!—

Y explicantse y aclarint el *Ho*, resulta que ni la llaunera ha fugit, ni es casada dos cops, ni ha tingut may cap fill, ni es rossa com un fil d' or, ni hi ha una sola paraula de veritat en tota la xerramenta de las despreocupadas bugaderas.

—¿Qué tal? ¿qué te 'n sembla d' aixó?—pregunta 'l majordom del safreig al minyó que ajuda á portar els coves:—¿has vist quína manera d' enredar?

—Psé!....—contesta l' interplat:—Al menos ellas no ho posan en lletres de motllo, ni ho escampan pels carrers.... ni 'n fan pagar cinch céntims.

A. MARCH.

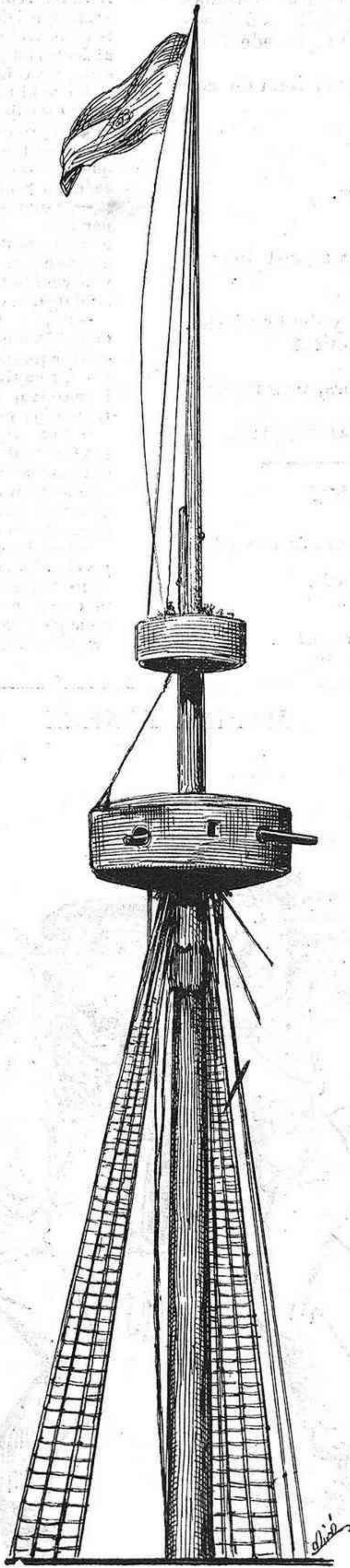
## RECONEIXENSA

(DEL ALEMANY)

Vint anys fá que se 'n aná de sa Patria molt aymada, deixant promesa y amichs y á la seva santa mare.

Fugint de son bell país va marxá á terras extranyas ahont pensava trobar una fortuna somniada; mes en lloch de fer fortuna va passar miseria y gana, desfigurant's de tal modo que ni ell mateix semblava.

Per fi aburrit de tothom va entornarsen vers sa Patria, boy passant pobles y vilas per arribar á sa casa, y al últim arriba al poble plé d' una gran esperansa; passa davant dels amichs que ni li miran la cara; per davant d' aquella dona que fou ans la seva aymada passa, sens que ella conegui al home que avans aymava; cantant planyosa cansó



passa davant de sa casa, y sentint aquella veu una dona que allí estava, se li tira entre sos brassos, y ab un crit surtit del ánima, crida, boy rompent el plor: —¡Oh fill meu de mas entranyas!

M. GIRONA.

## «TODOS SON HOMBRES DE BIEN....»

Ja se sab; en tronant, l' altar de santa Bárbara s' ompla de devots.

Lo cónsul yankée á Barcelona va dir, al marxar, que sentía tant l' haversen d' anar d' aquí.

Mister Woodfort casi plorava al passar la frontera, lamentantse amargament de lo que acaba de succehir entre 'ls Estats Units y la nostra nació.

*La Equitativa*, á Barcelona, treu lo lletrero del balcó, y á Madrid hi posa un anunci declarant que l' edifici está hipotecat á favor dels acreedors espanyols.

Una companyia venedora de máquinas de cusir, que fins ara havia usat etiqueta nort-americana, assegura públicament que las sevas máquinas no tenen res de nort-americá.

*Todos son hombres de bien....* pero 'ls Estats-Units están jugantnos la trastada mes indigna y canallesca que s' ha vist en l' historia de la humanitat.

Si 'ns posém á escoltar excusas y alegacions funambulescas, resultarà que aquí de nort americá casi bé no n' hi ha cap, y que 'ls pochos que per casualitat puguin trobarse son una colla d' angellets, incapassos de fer mal á ningú ni d' anexionarse res.

Ja comprench que 'l que té interessos que defensar ha d' acudir á tots els medis licits per escapar-se del xátech; pero també crech que 'l públich está en el deber de no mossegar l' am, apartantse resoltament, ab hipoteca ó sense hipoteca, ab marca verdadera ó marca de reclám, de tot lo que tingui parentíu mes ó menos remot ab la trepa nort-americana.

¿A qué venen aquestas explicacions que ningú ha demanat, aquesta exhibició d' hipotecas, aquestas negativas de legitimitat fabril?

Al temor de que la butxaca yankée sutreixi las conseqüencias dels atropellos perpetrats á Washington.

¡Donchs ¡cops á la butxaca, á la corda sensible d' aquesta rassa de mercaders sense conciencia!

Tots ells *son hombres de bien....* pero en tant que 'ls nostres soldats y 'ls nostres marinos se cuydan

d'acompanyarlos altra vegada á la cort á puntadas de peu, nosaltres hem de borrar de la llista dels articles que aquí s'consumeixen tot lo procedent de la terra dels tocinos.

En l' *index* de la dignitat espanyola hem de comensar per inscriurehi:

La Equitativa.

La Emulsió Scott.

Las máquinas Singer.

Los medicaments del doctor Ayer.

L' extracte de carn Armour.

L' aygua de Florida.

Y altres y altres productes que en aquest instant no 'm venen á la memoria.

La llista está comensada.

Que la continúhin los que poden y deuen ferho.

Y desseguida ¡á portarla á la práctica!

¡Res nort-americaná!

¡Res d' aquest remat d' explotadors, vergonya del sigle XIX!

MATIAS BONAFÉ.

### TOT FESTEJANT

—Donchs si, aquell hort d' Edén que Adam cuidava estava plé de plantas capritxosas, desde 'l dols moniato hasta l' all tendre; y allí l' home tranquil s' alimentava atipantse de fruytas deliciosas que n' hi havia á desdir per dá y per vendre. Vivía molt tranquil, quan Deu un día

li va fer venir son y ab poca estona arrencantli de'l cos una costella, la dona va formar y ab alegría al despertar Adam, trobá la dona sana, jova, ignocenta, nua y bella.

No 'ls hi faltava res: tant sols tenian privat menjar de l' arbre de la ciencia al qual prou se 'n guardavan d' arribarhi, cumplint l' ordre d' Deu; perque sabian que al cometre semblant irreverencia se 'n 'navan tart ó d' hora al altre barri.

—¿Y que va passar més?—Qu' Eva seduhida per la serp cap al arbre va arrimarse menjant igual que Adam de tal manera que van tornarse sabis desseguida; y al veures despullats, varen taparse ab devantals de falla de figuera.

—Suposo que pels fills que tingué Eva també Deu dos costellas li trauria.

—Ab aquestas preguntas m' atropellas.

Quan Eva tingué fills per culpa seva lo mateix que las donas d' avuy dia tenia dins lo cos tretze costellas.

—Aixís si que no entench com una dona pot tenir fills.—¿No ho sabs? Puch ensenyarto si es que al quedarme aquí no 't mortifico; á ta mare li dius... vagi á la nona, faré com que me 'n vaig, me quedo al quarto apago 'l llum, m' escoltas y t' ho explico.

—Crech que ab aixó pretens anticiparte y val més que dominis tanta furia.

—Jo 't voldria probar... No m' hi conformo, un cop casats, llavors pots explicarte: de modo que ja ho sabs, primé á la curia; ara ja estich ab tú, pero... no hi dormo.

AMADEO DORIA.

### MARINA YANKEE



Exercicis de xafarranxo de combat.

## ANTON TUTAU

Divendres de la senmana passada varem acompanyar-lo al cementiri. Una concurrència numerosa entre la qual s'hi contaven los més aplaudits actors y 'ls més celebrats autors dramàtics formá part de la fúnebre comitiva. Al passar lo corteig per davant del *Principal*; caygué sobre la caixa que tancava al difunt, una pluja de flors y de llorer, últim tribut dedicat al seu director artístich, pels individus que funcionan en aquell teatro.

La carrera de 'n Tutau está estretament enllassada ab l'escena catalana, de la qual sigué sempre un dels més constants y valiosos elements.

Després de una joventut passada primer en l'obrador y mes tart en las filas del exércit, en las quals sigué cabo de artillería rodada, havent assistit á la guerra de Africa, s' dedicá al teatro, pel qual sentia desde noy una vocació irresistible. Ja las primeras obras del repertori catalá trobaren en ell un intel·ligent y entusiasta intérprete. A *Roma*, avants de que hi passés la companyia del Odeón organizada per en Pitarra, y á l'Odeón, quan la companyia de 'n Pitarra l' deixá vacant; després al *Principal*, á continuació al *Liceo*, ahont associat ab D. Joaquim Garcia Parrenyo sigué un dels puntals més fermes de la companyia artística que durant alguns anys tingué al seu càrrech l'empresa del gran teatro, se pogué veure sobradament, ja en aquella época llunyana lo qu' en Tutau valia, com actor.

Encare que no li esqueyan tots los papers, per no ser gayre flexible, 'n trobava sovint de acomodats á la seva figura, á la seva dicció, á la seva mímica, y llavors era precís admirarlo per lo gran relléu que sabia imprimirlos'hi.

Posteriorment formá companyia pel seu compte, revelantse director d'escena de primera forsa. Tenia gust, coneixement del teatro, y sobre tot, una gran autoritat per imposarse. Per espay de molts anys doná vida, durant la temporada de hivern, als teatros d'istiu del Passeig de Gracia, en un temps en que las barriadas del Ensanche no tenian la importancia, ni l'animació que avuy en ellas domina.

Los teatros del Tivoli y de Novedats, l'Espanyol y l' de Catalunya avuy Eldorado, y per fi l' Teatro Granvia y l' Principal reberen vida assegurada del laboriós, intel·ligent é incansable Tutau. No tenen fi ni compte las obras per ell posadas en escena per primera vegada. A cor obert s'identificava ab ellas y las tractava ab tot lo carinyo de un bon amic, quan no de un pare. Son en gran número 'ls autors que li deuen tresors inmensos de sollicitut y d'interés.

Rival casi sempre de la companyia de Romea, organisa verdaderas campanyas, que en algunas temporadas establiren profitosas corrents d'emulació entre autors y actors, movent sovint l'atenció del públich. En aquest sentit no s'olvidaran fàcilment los grans esforços que feu per sostenir l'*Associació de autors catalans*, durant las temporadas Jels anys 86 y 87, en las quals se contaren molts senyalats triunfos. Y just es consignar que avants se cansaren los autors que 'l Sr. Tutau en sa triple qualitat de primer actor, director d'escena y empresari.

Era un valent, un intrèpit soldat del art, ab graduació de general, ja qu'ell en lo teatro manava y era obelhit, tant per son mérit artístich, com per las condicions especials de son caràcter.

Unia á aquestas qualitats un cor generós, y entusiasta; una inclinació manifesta al desprendiment, que feya que guanyant molts diners, no 'n tingués may cap; una laboriositat incansable, una passió pel teatro que no sufría eclipse, y un tracte franch y atractiu que li havia guanyat no pocas simpatias.

Ha perdut donchs lo *Teatro catalá* un de sos millors elements; y la seva esposa, la distinguida actriu D.<sup>a</sup> Carlota de Mena, un digne company de glórias y d'esfossos consagrats al cultiu de l'escena.

J.

## TEATROS

### PRINCIPAL

Produccions estrenadas:

*Amor patri*, dramet de D. Joseph Martrús. L'acció's

remonta á l'epoca de l'invasió francesa, que tant ha fet escriure á nostres autors dramàtics. Pero aixís com casi tots ells, al tractar d'aquest assumpto, presenta gent pajesa, 'l Sr. Martrús ha buscat los seus personatjes en la ciutat. L'obra resulta un bonich quadret de género, que va trobar en lo públich simpática acullida.

*La perla negra ó el soldado de Crimea*. ¿Veritat que aquest doble titol revela ja que s' tracta de un melodrama? Talies, en efecte, l'obra arreglada á l'escena castellana pel conegut escriptor D. Salvador Carrera, la qual no careix del interés ni de las emociones propias del género. Lo públich va aplaudirla, cridant á las taulas al autor del arreglo.

### LICEO

La *reprise* de *Manon Lescaut* va resultar una representació verdaderament deliciosa; no podria ser d'altra manera, atesas las facultats que adornan als cantants que interpretan los principals personatjes.

¿Qué dirém de la Darclée que no ho sápigam los filarmònics que sempre, y especialment en aquesta partitura tenen tanta ocasió d'admirarla y aplaudirla? Ella es *Manon* en cos y ánima, en presencia y potencia, en figura y facultats. Es impossible trobar una personificació més exquisida de la creació del abat Prevost, realsada per las filigranas y matisos musicals del mestre Massenet. Lo públich estigué sempre pendent de son admirable treball d'actriu y de cantant, y l'aplaudí ab entusiasme en lo monòlech del acte segon, en la gavota del tercer, en lo gran duo de Sant Sulpici y en l'hermosa y sentida escena del epílech.

Pero *Manon* aquesta vegada tingué la seva digna parella en lo tenor Bonci. Encare no haviam vist á Barcelona un caballer Desgrieux tan complet. Bonci l'realsa ab son talent d'actor y ab la flexibilitat admirable de sas equilibradas facultats vocals. En los passatjes de portament difícilment se trobará un altre tenor que l'iguali. Aixís el *racconto* del somni no tornarà á sentirse may més tan deliciosament cantat: lo públich demaná la seva repetició. Y en tot lo restant de l'ópera se sostingué sempre 'l jove tenor á una gran altura.

Lo barítono Buti contribuí al éxit ab la seva acció moguda que 'l converteix en un actor de primera y ab la seva manera de cantar. Ja en lo primer acte pogué escoltar los expressius aplausos del públich.

En conjunt l'obra alcansá un éxit complet.

### ROMEA

Dos novas pessas s'han posat en escena.

*Inglesos*, comedia en un acte escrita en prosa per D. Lluís Viola va agradar al públich, éssent cridat l'autor á la escena al final de la representació.

*D. Tranquil* es una comedieta en un acte, original del jove escriptor D. Jacinto Capella. Té algunas escenas xistosas, que sigueren escoltadas ab gust per la concurrència. Inútil dir que també l'autor sigué cridat al escenari.

### CIRCO ESPANYOL

Un melodrama titulat *Los pilletes* (res te que veure ab *Los dos pilletes*), escrit pels Srs. Don Lluís Millá y D. Lluís Sunyer y Casademunt, s'ha posat en escena en aquest teatro, per la companyia que dirigeix lo Sr. Parrenyo, sent objecte d'extraordinaris aplausos.

La producció está bassada en una acció interessant y novelesca. Se tracta de un pobre noy abandonat, que té dret á adquirir una quantiosa herencia sempre que no haja comés cap delictes de aquells que fan abaixar lo front. Trobantse entre una cáfila de pillastres s'esforsan aquests en ferlo caure en la degradació y 'l crim, sense lograrho. La lluyta continua entre la maldat y la ignocència constituheix l'assumpto de l'obra; los medis providencials son los principals incidents de la mateixa: lo xoch de dos trens l'atractiu principal del espectáculo, y un llamp del Cel que castiga al traydor quan se despenja pels fils conductors de un para-llamps fixats á la paret d'un pou, lo desenllás de l'obra, que resulta molt del agrado del públich aficionat á n'aquesta classe d'espectacles.

En los demás teatros no 's registra cap novedat, digna de consignarse.

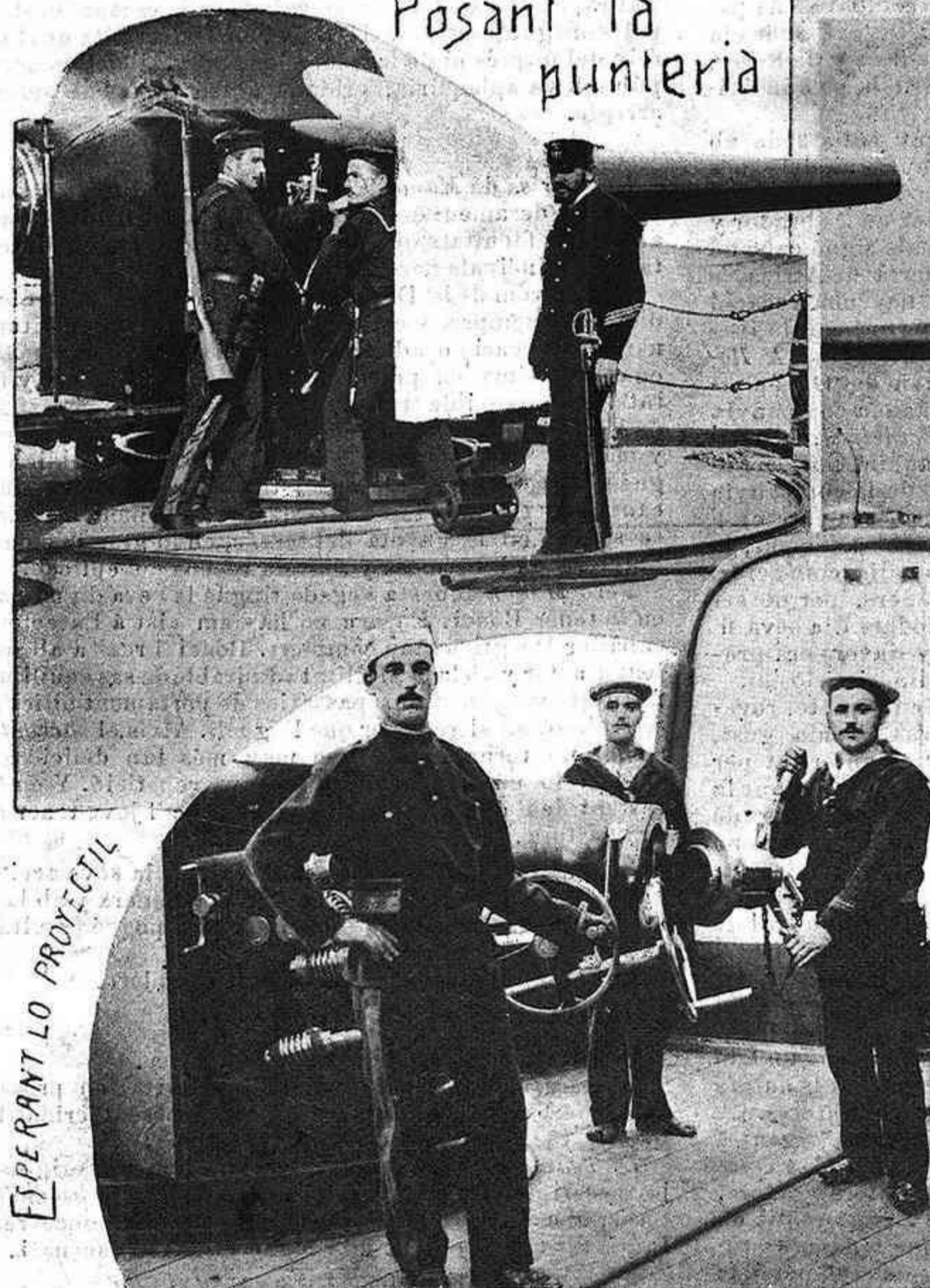
N. N. N.



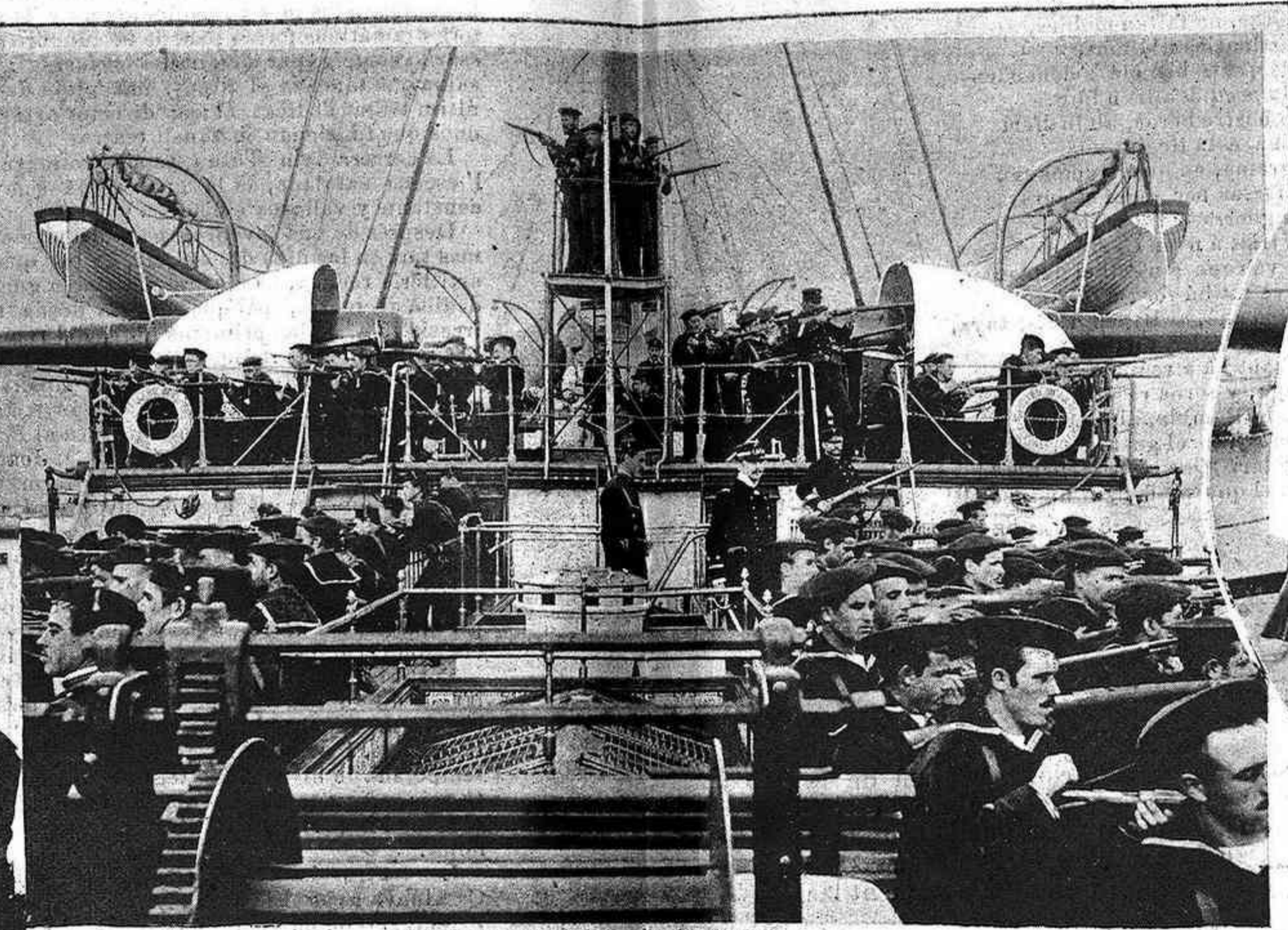
# ¡VISCA LA MARINA ESPANYOLA!

Carregant lo canò

Posant la punteria



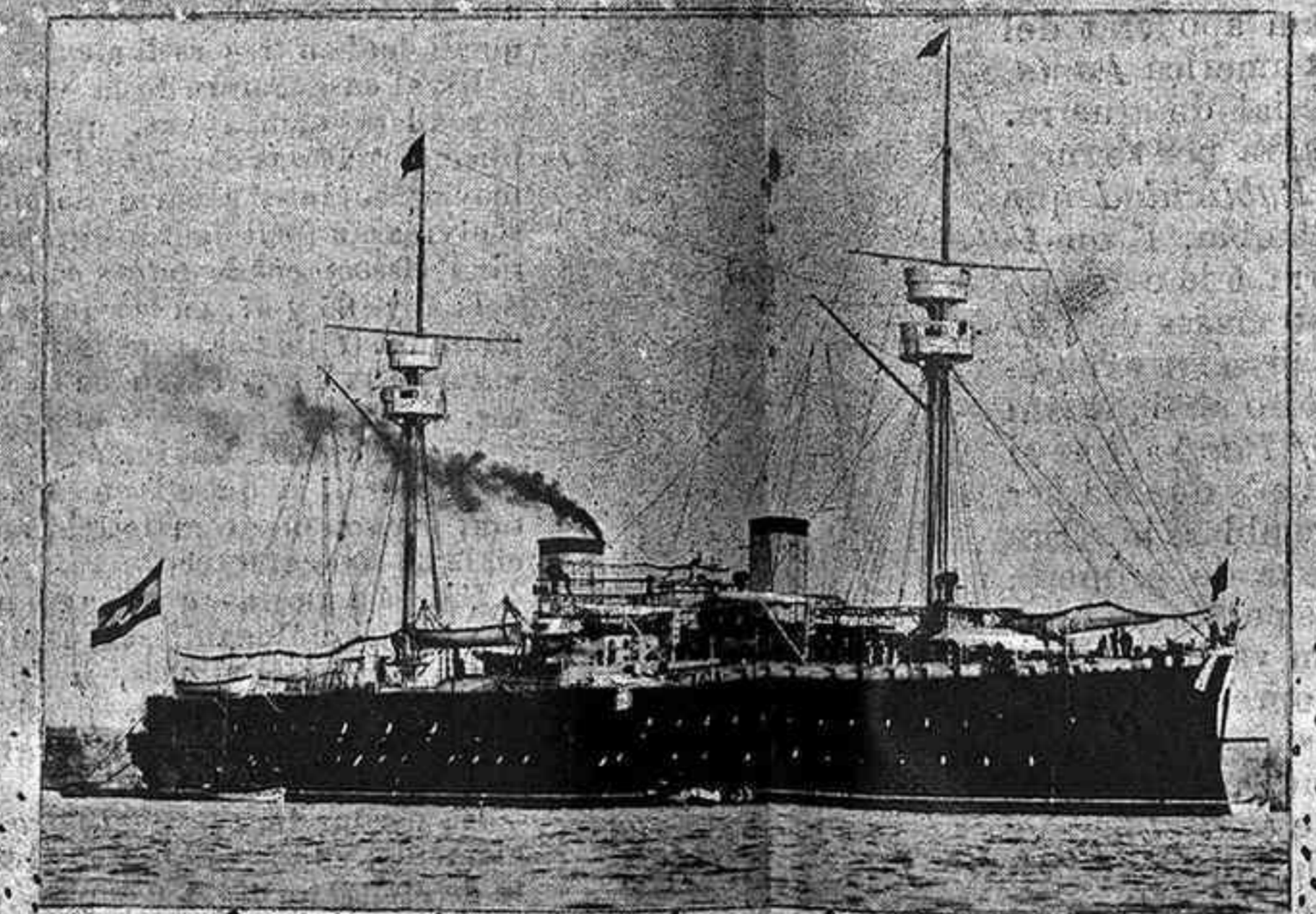
ESPERANT LO PROYECTIL



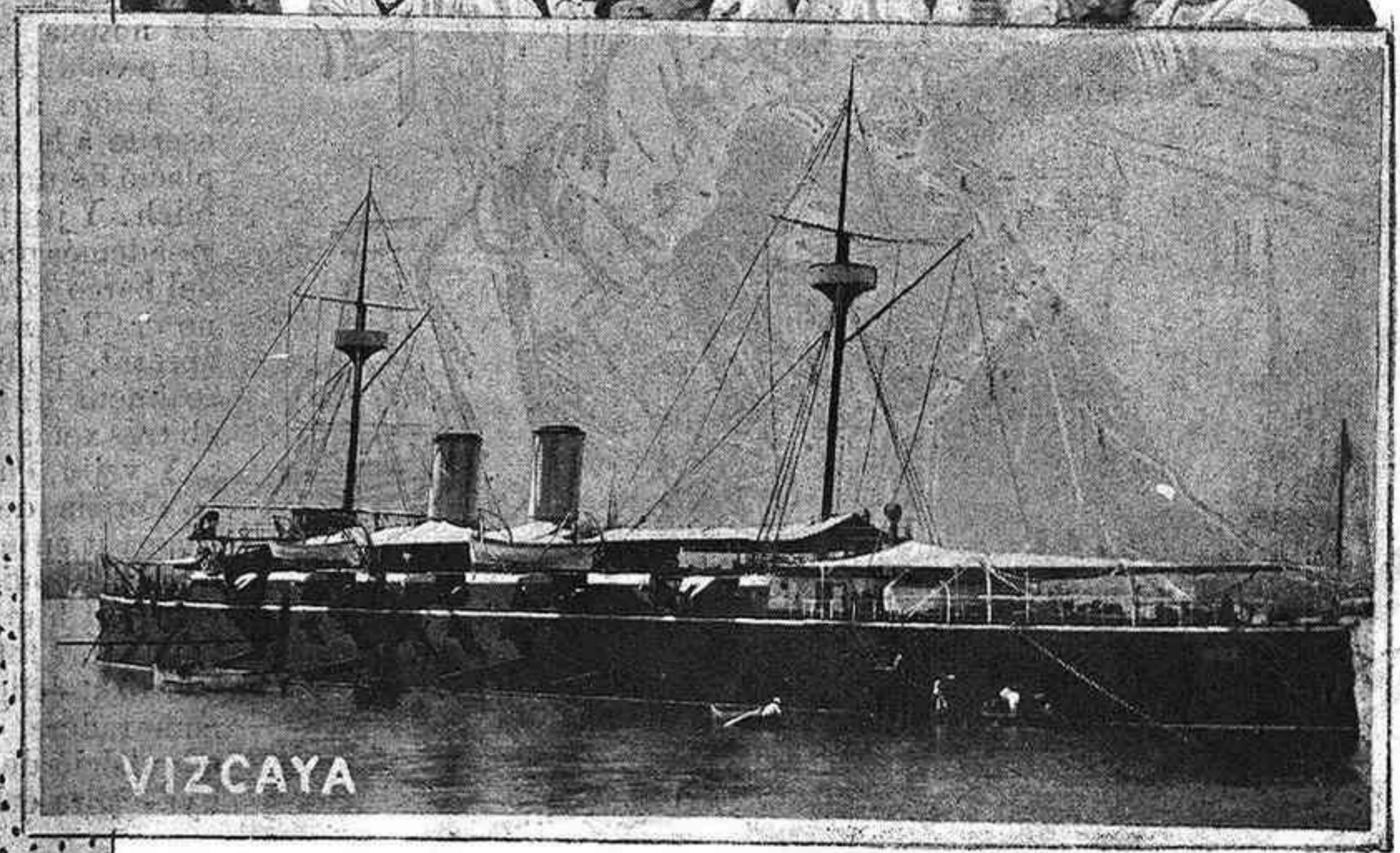
ESPERANT L' ATACH



ALFONSO XIII.



PELAYO



VIZCAYA

Los que are tenen la paraula



## UN MANIFESTANT

LEMA: Tot per la patria.

—¡Visca Espanya! ¡Visca Espanya!—  
 crida el patriota Canut,  
 Rambla avall, en companyia  
 de vint valents, resoluts  
 á estripar al primer yankee  
 que se 'ls tirés al damunt.  
 —¡Visca Espanya!—Las banderas  
 enlayre, ensenyant els punys,  
 ab més coratge y més rabia  
 que un lleó... estant en dejú.  
 ¿Qué vol dir la policia?  
 ara, á Espanya, tots som uns,  
 ja cal que ningú els en privi,  
 ó sinó, surt en Canut  
 y ab quatre frasses enérgicas  
 quedarán tots convensuts  
 de que son uns patriotas  
 que la sanch de rabia els bull.  
 Deixéulos que cridin visca  
 ¡llástima que aquell porch, brut,  
 no presencihi las collas  
 de valents joves, forsuts,  
 que impertérrits, son capassos  
 d' anar del Nort fins al Sur.  
 —¿Ahont son ara?

—Al Colón.

—Volen

la marcha de Cádiz.

—Just.

—Ara van á un' altre banda.

—¿Qué vol el poble?

—Que al punt

cridéu visca Espanya.

—¡Visca!!!

—¡Visca la Marina!

—Amunt.

Ara 's fican á un teatro,

surten després ab orgull,  
 y sempre en Canut els mana  
 ¡Qu' es decidit en Canut!

SEGONA PART

Som á casa

d' en Canut; lo pis don' gust  
 de mirar, no faltan mobles,  
 ni cortinatjes ni llums,  
 ab els quals ben clá 's demostra  
 que la pega d' allí 'n fuig.

Lo nostre héroe, ab lo diari  
 á la má, está llegint un  
 telegrama, en que 's demanan  
 mes forsas per seguir el curs  
 de la guerra, y tal noticia  
 posa trist á n' en Canut,  
 puig veu que á n' ell el demanan,  
 y no es tot hú foch ó fum.  
 A l' endemá, al Banch d' Espanya,  
 ab sis mil rals al damunt,  
 en Canut va á redimirse....

Paga, y torna resolut  
 cap á la Rambla, ab la cara  
 riallera y ab el gust  
 de cridar: ¡Que visca Espanya!  
 ¡Mori el que 'ns dongui un insult!

SALVADOR BONAVÍA.



Quan en nostre número anterior parlavam de la  
 lleugeresa ab que alguns periódichs publican certas  
 noticias *groixudas*, no presumíam que la brutalitat

dels fets hagués de venir tan  
 prompte á justificar novament las  
 nostras censuras.

Dissapte á la tarde, Barcelona  
 y Espanya entera 's van encen-  
 dre d' entussiasme, al enterarse  
 de que 'ns havíam apoderat del  
 trasatlántich nort-americá *Paris*,  
 carregat de material de guerra.  
 La noticia 's donava per segura.  
 Un periódich, *La Publicidad*, que  
 té botiga á la Rambla, l' ofería  
 escrita á la pissarra á la contem-  
 plació de una gran massa de pú-  
 blich. Y junt á la pissarra exposa-  
 va además un quadro ab la *vista*  
 del barco «*City of Paris*», que si  
 no era l' *Paris* que 's donava per  
 apresat, podia semblars'hi. Era  
 realment una pessa de primera,  
 ab tres xemanyas per treure fum.

Y vejin, en fum va convertirse  
 la noticia de l' aprensió. ¡Mal-  
 guanyat entussiasme! ¡Malasgua-  
 nyadas manifestacions!... ¡Mal-  
 guanyat himne de *Cádiz*!...

¡Y sobre tot malguanyats cinch  
 céntims!—digueren los milers de  
 compradors, que 's disputavan l'  
 adquisició del periódich á l' ara-  
 nya-estira-cabells!...

\*\*

Després de la dutxa bullenta,  
 una de freda, mes que freda  
*frappé*.

Diumenje al matí, quan la ma-

## MARINA YANKEE



—¿Que ja venen, capitá?

—Si; pero no t' espantis. ¡Imita la meva fermesa... y porta un' altra botella!

## ELEMENTS DE LA MARINA YANKEE



Un salvavidas... de la propia familia.

nifestació patriòtica organitzada a la Plaça de Catalunya s' detingué davant de *La Publicidad*, una veu molt autoritzada de aquella redacció, digué que l' esquadra *yankée* estava bombardejant la Habana.

Y en efecte, en l' edició de la nit del mateix periòdich s' hi continuava un telegrama fetxat a Madrid a las 4'15 de la matinada, encabessat ab lo títol imprès ab lletres grosses: «LA HABANA BOMBARDEADA.»

Bé es veritat qu' en la mateixa secció telegràfica s' hi llegia un altre telégrama fetxat a Madrid a las 4'5 de la tarde del mateix dia, encabessat ab lo títol imprès en lletres petites: «De Cuba y de Puerto-Rico. Sin novedad.»

De manera que lo del bombardeig era una gofia. Sols que la mentida s' consignava ab lletres molt visibles, y la noticia que implicava la negació del bombardeig ab titulars ordinarias.

Diguin ¿no hauria sigut millor retirar la primera ja que no era certa?

\*\*

Si, prou: ja avisarán!

*La Publicidad* que te la costum de repetir en l' edició del dematí la secció telegràfica de la edició del vespre anterior, continuava encare en son número del dilluns lo telegrama del BOMBARDEIG DE LA HABANA, y per supuesto, continuava també l' telegrama dihent que Cuba seguía *sin novedad*.

¿No es aixó riure's del pobre lector que plé de ansietat recorre las columnas de un periòdich per enterarse de lo que passa?

Un informe inexacte, ja ho sabem, tothom está exposat a rebre'l. Pero constituheix un deber del periodista de conciencia, rectificarlo ó retirarlo quan está reconeguda la seva falsedat.

Y avuy en cambi acostuma a omplirse la secció telegràfica de certs periòdichs de noticias tan contradictorias, que al passarhi 'ls ulls, n' hi ha materialment per perdre la xaveta. No sembla sino que 'ls periòdichs rotatius careixin fins de direcció: no sembla sino que tothom puga posarhi lo que li don-

gui la gana... y allá va que trona: la gran qüestió es impresionar y vendre números.

\*\*

Aquest sistema poch escrupulós ha nascut al Nort-América y 'l segueixen els periòdichs *yankées*, pel compte que 'ls hi té. Gracias a n' ell s' ha arribat a crear en aquell país una falsa opinió que ha produhit en gran part la guerra contra Espanya.

No crech que siga gaire patriòtich imitar las malas costums dels nostres enemichs ara que ha arribat l' hora de combatre'ls.

Y per altra part no se quin negoci pot reportar als periòdichs *impresionistas*, exposarse a perdre cinch duros de crédito per cada moneda de cinch céntims que embutxacan en un moment donat.

Ja tenim alcalde a D. Joseph Griera (a) *Pagés*.

Lo millor batlle per inaugurar diumenge la *Fira y Concurs Agrícola*.

Vaja que per gramática parda no hi ha com los Pares Dominicos, qu' están a punt de ferse casa a Barcelona.

Després de ampliar ab l' adquisició de uns nous terrenos els que possehían en lo carrer de Ausias March, se disposan a construhir una iglesia que será, segons dihen, una reproducció exacta de la del derruhit convent de Santa Catarina.

Y per edificarla han resolt constituhir una Junta de ausilis, que pidolará y arreplegará tot lo que puga ó vulgan donarli.

\*\*

Los pobres frares, sempre oportúns.

Per lo vist avuy tothom está nadant en l' abundancia: las familias acomodadas no saben que ferse dels diners: los rentistas están assombrats de la cotisació elevada que han alcansat los fondos públichs: los mateixos obrers no s' entenen de feyna, y percibeixen uns semanals molt elevats, y gracias a la baratura dels comestibles, els sobran las tres quartas parts de lo que guanyan.

Y com per altra part lo que faltan en las barriadas del Ensanche son iglesias, no hi ha dupte que tothom contribuirá a la edificació del nou temple de Santa Catarina.

Aixó es lo que pensarán els Dominicos. Frares han de ser per veureho tot de color de rosa.

\*\*

Pero aném a comptes. ¿Tant necessitats están de ausilis, que tinguin de recorre a la butxacá agena?

Si es aixís, ¿de hont han tret las missas per adquirir los dos magnífichs solars que posseheixen?

Si 'm responen que precisament en la compra de aquests terrenos hem agotat tots los recursos, jo estich disposat a ferlos la caritat de...

—De quants mils duros?

—Ni de un céntim: la caritat de un bon concell. Y aquí vá. ¿Necessitan diners, realment? Donchs dirigeixinse als Dominicos de Filipinas, los seus estimats germans, membres de una mateixa familia,

## LO PANICH DELS BITLLETS



La *guia* á la porta del Banch d' Espanya.

professos de una mateixa religió: ells ne tenen molts y 'ls treuran de apuros ... fins per interés ho han de fer, tant bon punt compreguin que 'ls dominicos de aquí tractan de convertir á Barcelona en unas novas islas Filipinas.

Després de tot socios son de la mateixa empresa, cultivadora incansable de la productiva vinya del Senyor.

Dissapte 's va inaugurar la Exposició de Bellas Arts y de Industrias artísticas.

Ja tindrém ocasió de parlarne en los números successius.

La primera impressió no es gens dolenta, per mes que s' hi nota l' ausencia de un gran número de artistes espanyols, y de no pochs dels mateixos cataláns que figuran en primera línia.

Mal corresponen els que s' abstenen als sacrificis que s' imposa la corporació municipal ab la celebració dels artístichs certámens.

Si ells, que son els que ab mes entussiasme haurían de respondre, desdenyen la ocasió que se 'ls ofereix de lluhirse y disputarse 'ls premis en metálich ¿tindrán motiu de queixarse 'l día que l' Ajuntament resolgui abstenirse de celebrar Exposicions, en vista de que ells s' abstenen de concórrehi?

\* \*

Afortunadament, aquest any, l' ausencia de molts dels de casa está compensada per l' afluencia considerable d' artistes estrangers.

De Bélgica y Holanda sobre tot n' ha vingut un número considerable, molts dels quals se distingeixen pel mérit y per la novetat de las sevas obras.

Sense ofensa de algúns espanyols que s' han lluhit com sempre, es lo cert que 'l principal atractiu de la present Exposició, se troba concentrat en la secció estrangera de pinturas.

Y perque tot en ella estiga com cal, no hi figura cap artista dels Estats Units.

—Y han fet molt bé en no compareixer—deya un patriota entussiasta.—Ja saben ells que si arriban á venir els hi hauríam fet *perdre 'ls colors*.

Argument de l' últim drama d' Echegaray.

Un escultor s' enamora de una noya preciosa y rica, la qual li correspón ab lo mateix enamorament.

Lo tutor de la noya li sugereix la idea de que lo que l' escultor estima en ella es la hermosura, la bellesa de las formas. ¿Y quína te 'n fá? Posantla en contacte ab uns variolosos, no para fins á véurela contagiada de aquest mal horrible. Ja tením á la noya lletja y grabada.

Desesperació del escultor, naturalment. Pero per aixó segueix estimantla ab passió, ab frenesí. No

## LO PÁNICH DELS BITLLETS



Interior del Banch.—Durant las horas de cambi.

obstant á véurela grabada no s' hi resigna. Per qual motiu se treu els ulls.

Y ell cego y ella lletja s' uneixen en un supré m abrás.

Preguntan ara que 'm sembla del pensament que informa l' última *creació* (?) eche garayesca?

Que perque 'l públich pogués enamorar-se de un drama tan monstruós, fora menester que imités al escultor protagonista: fora precis que 's tregués els ulls.

Lo drama no li va agradar, proba evident de que hi veu molt clar.

Los vehíns del carrer de Assahonadors y Blanquería han tingut á bé destituhir al seu vigilant, acusat de Tenorisme agut, que 'l portava á embestir á las donas quan las hi obría l' escaleta.

Está vist que ser vigilant y tenir un cor massa sensible, son dos condicions que no casan prou bé.

Ja ho deya ab molta arrogancia

un cert cabo de serenos:

ó 'n sofreix la vigilancia

ó bé 'l cor ne val de menos.

Y á propósit, en aquesta terra ahont sempre 'l Tenorio será un tipo altament popular ¿no po-

dría arbitrarse un medi perque 'l vigilant destituhit á cambi del empleo que pert, ne trobés un altre de equivalent?

Jo proposo que se 'l nombri vigilant del Cementiri nou.

Aparellat ab Mossen Jaume, qu' en materia de faldillas es també un trunfo, serían dos.

Y prompte 's podria veure en l' alegre algarabía quí dels dos era 'l Tenorio, quí dels dos era 'l Mejía.

Afortunadament ja no acut ningú á fer quá á la sucursal del Banch d' Espanya, reclamant lo cambi dels bitllets.

S' ha de confésar, donchs, que las moltas personas que tan fácilmente varen cedir á la presió del pánich y l' alarma, varen fer una solemne planxa.

Y una planxa de plata.

Los catalanistas deuen estar d' enhorabona. Ey, á lo menos aixís m' ho figuro.

Veritat es que no pogueren lograr lo *trionf* del Sr. Permanyer, candidat á la Diputació á Corts pel districte de Vilafranca. Pero en cambi, sense posari ells cap esfors, han vist sortir senador al bisbe Morgades per la provincia eclesiástica de Tarragona.

Y 'l bisbe Morgades es un dels seus.

## PATRIOTISME DOMÈSTICH



—¿Butitarra?... Ja la pots llençar. Mentres los nort-americans siguin tan porchs, no vull res d'ells á casa.

Ja veurém, donchs, com lo prelat de la terra de las llangonissas, prenent pel seu compte la missió que s'havia imposat lo Sr. Permanyer, explana en l'alta Cámara lo programa del catalanisme.

A no ser que 'l bisbe de Vich se'n desentengui, dihent als catalanistas:

—Sou encare massa criaturas porque jo 'm decideixi á *confirmarvos*.

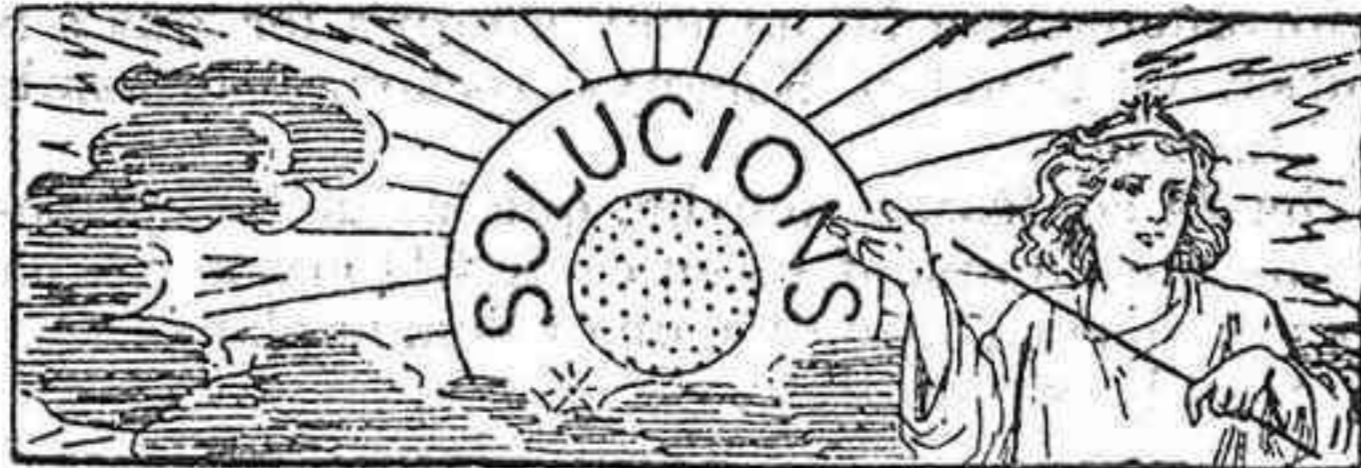
Espigolat en un periódich francès:

Un viatjer al regressar de Madagascar, conta las sevas impresions, detenintse á pintar l'insalubritat del clima en certs paratjes de l'isla, els olors pestilencials, etc., etc.

—¿Y cóm s'ho arreglan els europeos per combatre 'ls miasmas?—li preguntan,

—Gastant molta aygua de Colonia,—respon el viatjer.

—Ah!—observa un tercer—ara comprench que de aixó se'n digui *colonisar*.



## A L'INSERTAT EN L'ULTIM NUMERO

- 1.<sup>a</sup> XARADA.—*Es-pe-cu-la-do-ra*.
- 2.<sup>a</sup> ANAGRAMA.—*Cadira—Criada*.
- 3.<sup>a</sup> MUDANSA.—*Tendre—Vendre—Pendre—Gendre*.
- 4.<sup>a</sup> LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Petronila*.
- 5.<sup>a</sup> GEROGLIFICH.—*Com més quintas més soldats*.

## TRENCA-CAPS

## XARADA

## INFRAGANTI

Quinta vora 'l castell de Brufaganya,  
dessa un codonyer,  
quint la llum de las brillants estrelles  
d'un cel clar y seré  
dos están dos aymants tan bella estona  
festejant *quint* son pler.  
Y sas queixas alegres ó bé tristas  
podém sentir un moment  
amagats prop la pedra hont ells s'assentan:

—*Segona-inversa* cert  
(diu lo galán) que 'l teu desalmat pare  
felissa no 't vol fer  
casante ab mí, que tú sempre ho serías  
ab mon amor inmens?

—Lo pare no 'n sab rés; (diu la donzella)  
ma mare *dos-invers*  
la que no vol que de cap modo 'm casi  
ab tú.—¿Y aixó? ¿Per qué?

—Perque diu que felis ab tú no *dugas-*  
*quarta-quinta*, además,  
va afegirm', qu'ets gandul de profecia,  
que 'm vols sols pels diners  
y no més vens aquí per enganyarme.

—Aixó sí que no es cert.  
Si t'enganyava *tót* mon cor y entranyas  
lo fer remordiment.

—¿Y es cert aixó? Val més que me 'n *quart-terça*.

—T'ho juro. ¿Qué vols més?  
¿Qué 'n trech de venir *quinta* la vesprada,  
fassi caló ó bé fret,  
y entonarte una *quinta-quarta-quinta*  
d'amor, si ho prens rihent!

¿Qué 'n trech de pensá ab tú de nit y día  
si ho pagas ab desdeny?

¿Y 'l gran amor que 't tinch que *prima-dugas-*  
*terça* sempre 'l cor meu?

—No 'm segueixis parlant d'eixa manera;  
perdona si t'he ofés.

—Te perdono. ¿Serás tú sempre meva?  
—Tota ma vida.—*Amén*.

J. CONSÓM VEYÀM.

## ANAGRAMA

Una *tot* ha comés en Marsal  
que jo crech ha de serli *total*.

SISKET FABRÉ.

## TRENCA-CLOSCAS

CARLOS E. ALBAT VILANA

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas lo títul de una publicació de molt éxit.

MARTÍN GALA.

## CONVERSA

—Joanet: havém d'escrivre al avi.

—¿A quin poble ha anat?

—Ja ho havém dit tots dos.

JOANET NOVELL.

## GEROGLIFICH

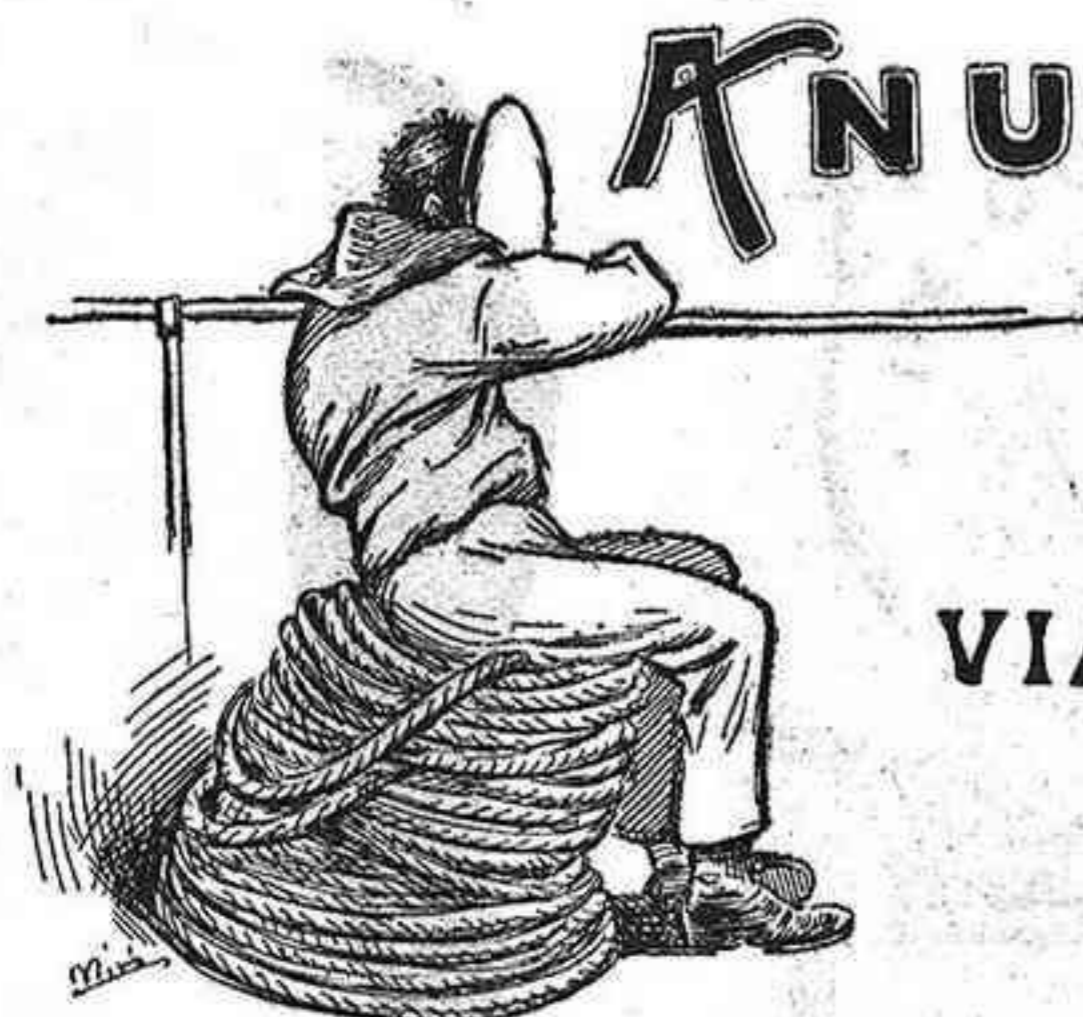
X  
F E T O  
N  
T R  
I I I  
tonto

CALDERÓN DE LA CABRA.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2



**ANUNCI**

**ACTUALIDADES**

**GLORIAS DE LA MARINA ESPAÑOLA**  
EPISODIOS HISTÓRICOS  
Un tomo 8.º Ptas. 3.

F. VILLAAMIL

**VIAJE DE CIRCUNNAVEGACIÓN**  
DE LA CORBETA  
**NAUTILUS**  
Un tomo en 4.º encuadernado Ptas. 20.

**IMPROVISACIÓN EN LOOR DE LA MARINA ESPAÑOLA**  
PARA SOLEMNIZAR LA  
**ACCIÓN DEL CALLAO**  
Un folleto Ptas. 0'25.

**EN PAZ Y EN GUERRA** POR **Francisco Gras y Elías**  
Ptas. 1.

¡ACABA DE PUBLICARSE! ¡NOVEDAD!

**CHULAPERÍAS**

COLECCIÓN DE DIÁLOGOS EN VERSO, POR  
**JOSÉ LÓPEZ SILVA**  
Un tomo 8.º Ptas. 3'50.

**LA MUJER**  
**ESPAÑOLA Y AMERICANA**  
(Su esclavitud, sus luchas y sus dolores)  
POR  
**E. RODRÍGUEZ SOLÍS**  
Un tomo 8.º Ptas. 3.

**EL GENIO**  
Y  
**EL ARTE**  
por **SEBASTIAN J. CARNER**  
PRÓLOGO DE FRANCISCO MIQUEL Y BADÍA  
Un tomo 8.º Ptas. 1'50.

**COLECCIÓN DIAMANTE (EDICIÓN LÓPEZ)**

*Obras de los más distinguidos escritores nacionales y extranjeros publicadas en tomos de unas 200 páginas en 8.º menor, con elegantes cubiertas al cromo, distintas para cada volumen.*

Acaba de salir el tomo 58

**DE ROMPE Y RASGA**

POR EL POPULARÍSIMO ESCRITOR  
**JOSÉ LÓPEZ SILVA**  
Precio: DOS reales.

**DEL AMOR, DEL DOLOR Y DEL VICIO**  
Precio 2 Ptas. | NOVELA POR ENRIQUE GÓMEZ CARRILLO. | Precio 2 Ptas.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

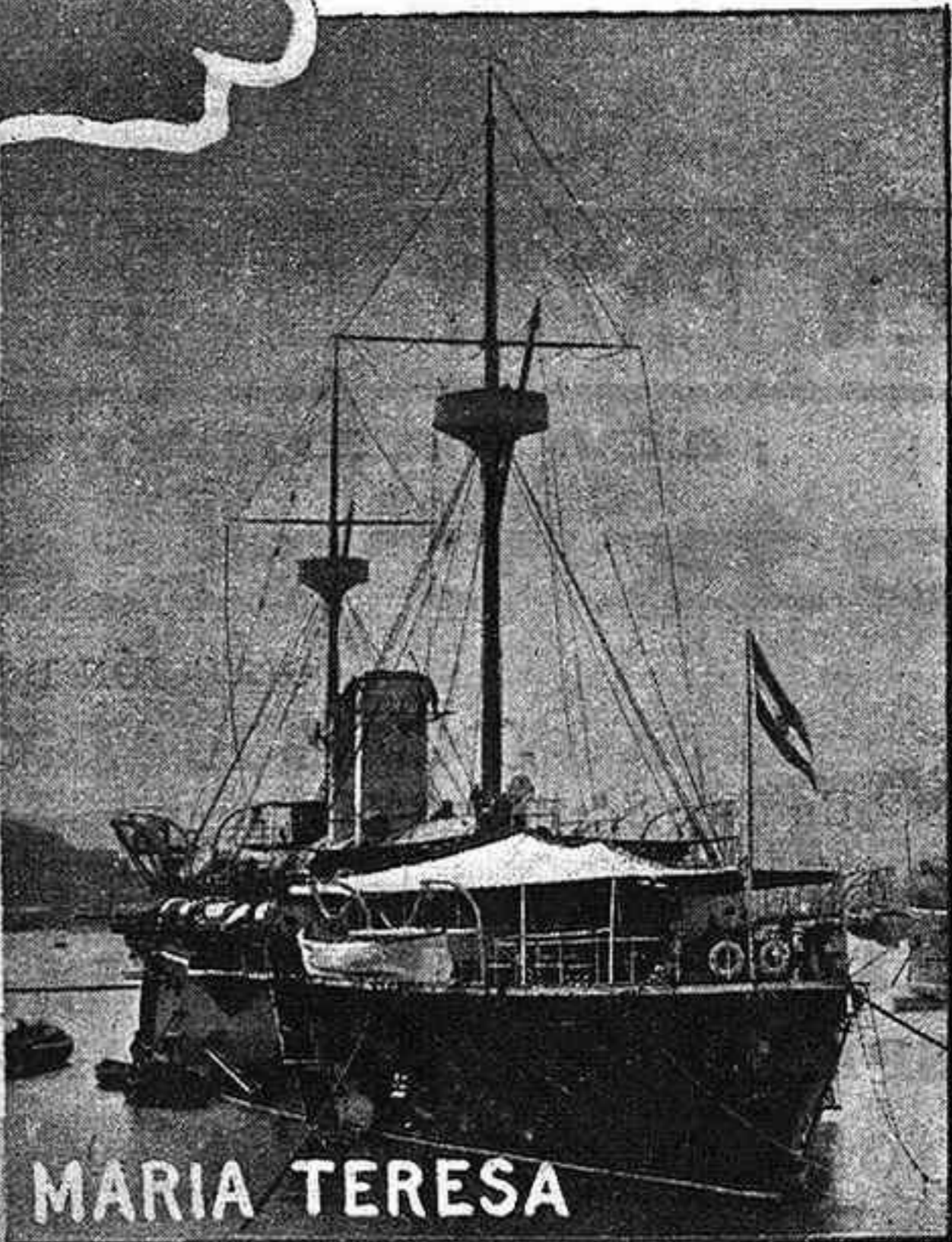
MARINA ESPANYOLA



UN TRIPULANT



Transportant la bala



MARIA TERESA



NUMANCIA

Los héroes del día.